

KOMUNIKAT BIURA TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO

z dnia 30 grudnia 2015 r.

w sprawie wizyt delegacji Komisji Spraw Prawnych Ogólnochińskiego Zgromadzenia Przedstawicieli Ludowych w Polsce (październik 2014 r.) i delegacji Trybunału Konstytucyjnego w Chinach (wrzesień 2015 r.)

W październiku 2014 r. wizytę w Trybunale Konstytucyjnym i Sejmie RP złożyła sześćoosobowa delegacja (5 członków + osoba asystująca) Komisji Spraw Prawnych Ogólnochińskiego Zgromadzenia Przedstawicieli Ludowych (jedna z dziewięciu komisji działających w chińskim parlamencie, istniejąca od 1983 r.).

Choć w chińskim systemie prawnym nie funkcjonuje sądownictwo konstytucyjne w kształcie znanym w Europie, to zakres obowiązków tej Komisji zbliża ją do organów kontroli konstytucyjności prawa. Należą do nich: 1) analizowanie i opiniowanie projektów ustaw pod kątem prawnym i konstytucyjnym, 2) prowadzenie konsultacji eksperckich i 3) badanie pod kątem zgodności z konstytucją prawodawstwa lokalnych kongresów ludowych, przepisów przyjmowanych przez Radę Państwową oraz ministerstwa rządu centralnego. W razie stwierdzenia przez Komisję niezgodności badanego prawa z konstytucją, Komisja wzywa organ państwowy do przedstawienia, w terminie dwóch miesięcy, propozycji stosownych zmian. Może też wnioskować o stwierdzenie nieważności kwestionowanych regulacji.

Podczas wizyty w Polsce, chińska delegacja gromadziła doświadczenia w związku z rozważaną w Chinach reformą procesu legislacyjnego oraz kompleksową regulacją prawa żywnościowego (ważną w kontekście importu polskich produktów żywnościowych). Zapoznawała się z procesami stanowienia i kontroli konstytucyjności prawa w nowych państwach Unii Europejskiej zainteresowanych gospodarczym zbliżeniem z Chinami (po spotkaniach w Warszawie delegacja chińska udała się do Rumunii i Chorwacji). Sędziowie TK zaznajomili gości z zasadami polskiego porządku konstytucyjnego, zaś do udziału w debacie na temat prawa żywnościowego Prezes TK zaprosił prof. dr hab. Małgorzatę Korzycką-Iwanow – Kierownika Pracowni Prawa Żywnościowego WPIA UW; kwestie te były także przedmiotem rozmów delegacji chińskiej z członkami Prezydium Komisji Rolnictwa i Rozwoju Wsi Sejmu RP oraz Polsko-Chińskiej Grupy Parlamentarnej.

Na przełomie sierpnia i września 2015 r., na zaproszenie Komisji, pięciu sędziów TK – wiceprezes Stanisław Biernat, Leon Kieres, Marek Kotlinowski, Stanisław Rymar i Andrzej Wróbel – pojechało do Chińskiej Republiki Ludowej z czterodniową **rewizytą** (informacja na ten temat jest dostępna na stronie TK od VIII 2015 r.; sędziom towarzyszyła jedna osoba asystująca, odpowiedzialna za logistykę wizyty: przygotowanie materiałów do rozmów, przewiezienie i przygotowanie zwyczajowych podarunków, a także współpracę i tłumaczenia w kontaktach organizacyjnych z Gospodarzami).

Oba spotkania polsko-chińskie służyły popularyzowaniu wiedzy o polskim porządku konstytucyjnym, systemie prawa polskiego i polskim sądownictwie konstytucyjnym. Dla partnerów Trybunału Konstytucyjnego w innych państwach interesujące jest zetknięcie się z zasadami polskiego prawa i polskim porządkiem konstytucyjnym. Orzecznictwo TK oceniane jako oryginalne i dojrzałe, zyskuje naśladowców, a nawet specjalizujących się w nim badaczy. Podobną strategię od dziesięcioleci stosują inne europejskie sądy konstytucyjne (Sąd Konstytucyjny Hiszpanii oddziałujący na państwa Ameryki Południowej, Federalny Sąd Konstytucyjny Niemiec i Sąd Konstytucyjny Austrii konsekwentnie propagujące wzorce niemieckiego systemu prawa w wielu krajach świata, w tym również w Chinach, gdzie wizytę informacyjno-studyjną złożyła także delegacja Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej).

Biuro Trybunału Konstytucyjnego z wyprzedzeniem zawiadomiło drogą służbową właściwy departament MSZ o planowanym spotkaniu ze stroną chińską, zwracając się o opinię i pomoc, a przed pierwszym spotkaniem z delegacją, Prezes TK odbył dodatkowo w siedzibie TK rozmowę z prof. Bogdanem Góralczykiem, specjalistą w zakresie roli Chin we współczesnych stosunkach międzynarodowych. Zarówno opinie prof. Góralczyka jak i materiały uzyskane z MSZ oraz wsparcie Ambasady RP w Pekinie potwierdziły celowość podjęcia kontaktów ze stroną chińską, w tym w zakresie wymiany poglądów na tworzenie prawa i problemy jego stosowania.

Celem polskiej rewizyty było poszerzenie wiedzy strony chińskiej o istocie i roli sądownictwa konstytucyjnego. Głównymi tematami konferencji w Pekinie były: 1) prewencyjna kontrola konstytucyjności prawa, 2) skutki orzeczenia przez TK o niezgodności prawa z Konstytucją, a także 3) konstrukcja prawna skarg indywidualnych. W tej ostatniej kwestii Sędziowie TK szczegółowo przedstawili rozwiązania polskie akcentując głównie ochronny aspekt funkcjonowania skargi konstytucyjnej względem praw i wolności człowieka

i obywatela. Z racji wielostopniowości i złożoności procesu stanowienia prawa w Chinach,

polscy sędziowie odbyli dodatkowe spotkania z przedstawicielami struktur Zgromadzenia Przedstawicieli Ludowych oddalonych od pekińskiego okręgu stołecznego (Suzhou i Szanghaj). Poświęcone one były stanowieniu prawa lokalnie i powszechnie obowiązującego oraz mechanizmom kontroli jego spójności z powszechnym systemem prawa.

W trakcie przygotowań ustalono, że strona odwiedzająca ponosi koszt przejazdu i we własnym zakresie dopełni wszelkich formalności, natomiast strona odwiedzana zapewni noclegi i wyżywienie. Koszty ugoszczenia delegacji chińskiej wyniosły: 53.875,87 zł. Koszty rewizyty wyniosły: 96.883,41 zł.

Ze względów oczywistych (przynajmniej dla osób zorientowanych w stosunkach międzynarodowych), nawiązanie kontaktów z Dalajlamą XIV podczas oficjalnej wizyty w Chińskiej Republice Ludowej było niemożliwe. Przypomnieć jednak należy, że w 2000 r. Dalajlama XIV wygłosił wykład w siedzibie Trybunału Konstytucyjnego, zaś w 1993 r. był gościem Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka i między innymi odbył w towarzystwie prof. Andrzeja Rzeplińskiego podróż do Auschwitz.